

องค์ความรู้พื้นฐานสำหรับการอำนวยเพลง Basic Knowledge for Music Conducting

สุขนิษฐ์ สะสมสิน *¹

Sukanit Sasomsin *¹

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้อธิบายถึงพื้นฐานทางดนตรีที่เกี่ยวข้องกับด้านการอำนวยเพลง เพื่อสร้างความเข้าใจเบื้องต้นในการอำนวยเพลงแบบ Instrumental conducting และ Choral conducting โดยการรวบรวมองค์ความรู้จากหนังสือต่างๆ และจากประสบการณ์ตรงของผู้เขียน และอธิบายนิยามของคำว่า Conductor และ Score Study เพื่อชี้ให้เห็นถึงความหมาย พร้อมทั้งอธิบายถึงคำว่า Tempo Beat และ Pulse เพื่อนำไปจัดกลุ่มอัตราจังหวะซึ่งจะทำให้ผู้อำนวยเพลงสามารถเลือกรูปแบบบาทองฟอร์มได้ถูกต้อง และเทคนิคการฝึกซ้อมอำนวยเพลงเบื้องต้น

คำสำคัญ : การอำนวยเพลง

Abstract

This academic article describes music fundamentals as it relates to conducting. To strengthen understandings in basic Instrumental conducting and Choral conducting by gathering knowledge from various books and the author's experience. The explanation of the definition of conductor and score study to point

* corresponding author, email : trombonem@hotmail.com

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาดนตรีตะวันตก วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

¹ Asst.Prof., Western Music Department, College of Music, Bansomdejchaopraya Rajabhat University

out the meaning. Along with explaining the terms Tempo Beat and Pulse to classify time signature to allow the conductor to choose the correct Baton forms and techniques of conducting practice.

Keywords: Conducting

บทนำ

ผู้อำนวยเพลงนั้นมีความสำคัญในการควบคุมวงดนตรีในหลายมิติ เช่น การตีความบทเพลงให้ตรงตามความต้องการของผู้ประพันธ์ ทั้งด้านความเร็วของเพลง ความดังเบา ควบคุมลักษณะการบรรเลงเครื่องหมายทางดนตรี การเชื่อมต่อท่อนเพลง การให้สัญญาณกับนักดนตรีเพื่อสร้างความมั่นใจในการเข้าท่อนเพลง คุณค่าของผู้อำนวยเพลงจึงไม่ได้อยู่ที่ลีลาในการควบคุมวงดนตรีแต่อยู่ที่การฝึกซ้อมและการสื่อสารกับนักดนตรี

การอำนวยเพลง

บุคคลทั่วไปมักไม่เข้าใจว่าคอนดักเตอร์ (Conductor) นั้นทำหน้าที่อะไร บางครั้งอาจถามว่าเป็นการร้ายรำไซ่หรือไม่? แต่คนนับชิ้นบทเพลง? กำกับจังหวะอย่างไร? เป็นต้น การที่จะรู้ถึงบริบทหน้าที่ของคอนดักเตอร์ ต้องเข้าใจถึงรากศัพท์หรือแยกคำศัพท์ออกจากกันจะทำให้เข้าใจถึงบริบทของคำว่า Conductor ได้มากยิ่งขึ้น

Conductor มาจากคำว่า Conduct มีความหมายว่า “นำ ดำเนิน ทำ หรือ ควบคุม” ซึ่งเป็นกริยาในภาษาอังกฤษ คำว่า Conduct หากเติม “ing” แล้วจะกลายเป็นคำนาม Conducting จึงมีความหมายว่า “การนำ การดำเนินการทำ หรือการควบคุม” เมื่อเปลี่ยนจาก “ing” เมื่อเติม “or” ซึ่งเป็นคำต่อท้ายคำหลัก (suffix) คำว่า Conductor จึงหมายความว่า “ผู้นำ ผู้ดำเนิน ผู้ทำ หรือ ผู้ควบคุม” เมื่อควบรวมความหมายทั้งหมดเข้าด้วยกันแล้วเพิ่มคำว่า Music + Conductor จึงมีความหมายโดยรวมว่า “ผู้อำนวยเพลง”

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้ความหมายของ “ผู้อำนวยเพลง” ไว้ว่า “ผู้กำกับและควบคุมการบรรเลงหรือการขับร้องของวงดุริยางค์ วงดนตรี วงนักร้องประสานเสียง ให้มีเอกภาพ รวมทั้งตีความบทเพลงให้สมบูรณ์ โดยปรกติใช้มือ สายตา และสีหน้าท่าทางเป็นสื่อในการให้สัญญาณ, วาทยกรก็เรียก”

วาทยกร มาจากคำสันสกฤต “วาทยะ” หมายความว่า “เครื่องประโคม เครื่องบรรเลง เครื่องเป่า” ส่วนคำว่า “กร” มาจากคำบาลี หมายความว่า “ผู้ทำ” ใช้เป็นส่วนหลังของสมาส เช่น เกษตรกร จิตรกร วิศวกร เป็นต้น

บางตำราอธิบายว่า “วาทยกร” มาจากคำว่า “วาท” ออกเสียงว่า “วาทะ” หมายความว่า “คำพูด ถ้อยคำ ลัทธิ ความเห็น” เช่น วาทศิลป์ ส่วนคำว่า “กร” มาจากคำบาลี บางพจนานุกรม ให้ความหมายอีกนัยยะหนึ่งว่า “มือ แขน” (มักใช้ในราชาศัพท์และบทประพันธ์)

ผู้อำนวยเพลงหรือวาทยกรที่เป็นผู้ที่สื่อสารกับนักดนตรีด้วยภาษามือ ผู้อำนวยเพลงต้องทำการสื่อสารกับนักดนตรีให้ได้มากที่สุด ต้องสามารถได้ยินภาพรวมทั้งหมดของบทเพลงเพื่อทำการตีความหมายของบทเพลง และเห็นภาพรวมของวงดนตรีเพื่อตีความสัมพันธ์ของกลุ่มเครื่องดนตรีแต่ละประเภทให้สอดคล้องประสานกัน ตีความสามารถของวงดนตรีออกมาให้ได้มากที่สุด และสร้างความเชื่อมั่นแก่นักดนตรี ดังนั้น คุณค่าของวาทยกรจึงไม่ได้อยู่ที่ลีลาการกำกับวงเมื่อออกแสดง แต่อยู่ที่การฝึกซ้อมและการสื่อสารกับนักดนตรีโดยใช้สายตา ร่างกาย มือ และบาทอง ให้บรรเลงบทเพลงไปด้วยกัน

การอำนวยเพลงมีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ Choral Conducting คือ การอำนวยการร้องเพลง เช่น การอำนวยเพลงวงขับร้องประสานเสียง และ Music Instrumental Conducting คือ การอำนวยเพลงเครื่องดนตรี เช่น การอำนวยเพลงวงออร์เคสตรา หรือวงดนตรีเครื่องลม เป็นต้น

การอำนวยเพลงทั้ง 2 ประเภทนั้น มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ การอำนวยเพลงที่แสดงออกถึงอารมณ์(Expression) และการอำนวยเพลงที่ไม่แสดงออกถึงอารมณ์(Inexpression) ซึ่งทั้ง 2 ลักษณะจะอยู่บนพื้นฐานการใช้บาทองตามรูปแบบ

เครื่องหมายกำหนดจังหวะต่าง ๆ (Baton Form) โดยใช้มือและแขน ร่างกาย รวมถึงการสื่อสารทางสายตา

บัตอง (Baton) เป็นคำทับศัพท์มาจากฝรั่งเศสโบราณ มาจากคำละติน คือ บัสตุม (Bastum) มีความหมายว่า “แท่ง” หรือ “ก้าน” ที่เป็นอุปกรณ์น้ำหนักเบารูปทรงกระบอก หรือแบน ทำจากวัสดุหลายรูปแบบ (เช่น ไม้หรือเหล็กเส้นเล็ก ๆ) แต่ในฝรั่งเศสกลับเรียกไม้สำหรับใช้ในการอำนวยเพลงนี้ว่า บาแก็ต (Baguette) หมายถึง ไม้เรียว, ไม้ถือ, ไม้, เครื่องชี้ บางทีหมายถึงไม้ตักลอง, ไม้ถือ, ไม้ยาว หรือกระบอก

บัตอง สำหรับผู้อำนวยเพลงใช้เป็นอุปกรณ์ชี้หรือบอกจุดตกกระทบของจังหวะ เพื่อให้นักดนตรีรู้ถึงจังหวะที่ต้องบรรเลงและทำให้การวาดมือในรูปแบบเครื่องหมายกำหนดจังหวะต่างๆ เช่น 4/4 3/4 2/4 ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ใน อดี ต สมัย ศ ต ว ร ร ช ที่ 15 ค ณ ะ นั ก ชั บ ร ็ อ ง โ บ ส ธ์ Sistine ในนครวาติกัน ของกรุงโรม อิตาลี สมัยสันตะปาปาเลโอที่ 10 (Leo X) ค.ศ.1513 - 1521 ซึ่งมีจำนวนนักขับร้อง 32 คน ประวัติศาสตร์ได้มีบันทึกไว้ว่า ผู้อำนวยเพลง ดี คัปปเปลลา (Di Cappella) ศาสตราจารย์ด้านดนตรีของโบสถ์ ขณะที่อำนวยเพลง ที่เรียกกันว่า “ซอล-ฟา” (sol-fa) ซึ่งบ่อยครั้งมักจะใช้มือถือม้วนกระดาษไว้ในมือ ต่อมาศตวรรษที่ 17 ผู้อำนวยเพลงเริ่มใช้บัตองที่มีลักษณะหนาและหนักเพื่อใช้ในการกระทุ้งพื้น ได้มีบันทึกเอาไว้ถึงนักดนตรีคีตกวีเอกคนสำคัญ ชาว บัปติสเต ลัลลี (Jean Baptiste Lully) หรือ (Giovanni Battista Lulli) ค.ศ.1632-1687 เกิดที่เมืองฟลอเรนซ์ (Florence) ชาว บัปติสเต ลัลลี ถึงแก่ชีวิตด้วยอุบัติเหตุขณะ อำนวยเพลง เต เดอุม (Te Deum) อุบัติเหตุเกิดขึ้นจากไม้ขนาดยาวและใหญ่ที่ใช้เป็นบัตองสำหรับกระทุ้งพื้นควบคุมจังหวะดนตรี ซึ่งกระทุ้งพลาดจากพื้นไปถูกโดนเท้าของตนเองเข้าอย่างเต็มที่ ทำให้เกิดเป็นแผลอักเสบลุกลามจนถึงแก่ชีวิต ต่อมา ในศตวรรษที่ 18 เบโธเฟน (Beethoven) เริ่มนำการใช้บัตองกลับมาใช้ในการควบคุมวงดนตรีในเยอรมนีอีกครั้ง และต่อมาไม่นานคีตกวีท่านอื่นก็เริ่มใช้ต่อกันมา เช่น เมนเดลโซห์น (Mendelssohn) วากเนอร์ (Wagner)

ก่อนที่ผู้อำนวยเพลงจะสามารถวาดบาตองเป็นรูปแบบอัตราจังหวะต่าง ๆ ได้นั้น จะต้องเข้าใจถึงคำศัพท์ที่กำหนดความเร็วหรืออัตราจังหวะได้เป็นอย่างดี

Tempo (อิตาเลียน) = Time (อังกฤษ) = เวลา คือ ความเร็วในการเล่นบทเพลง โดยเทียบกับการเดินของเข็มนาฬิกา 60 ครั้งต่อนาทีเป็นมาตรฐาน เช่น Tempo = 120 จะต้องเล่นบทเพลงที่ความเร็วของเข็มนาฬิกา 120 ครั้ง/นาที หรือเขียนกำกับด้วยคำศัพท์ เช่น Largo 40-56 ช้ามาก, Adagio 58-70 ช้า ๆ ไม่รีบร้อน, Andante 72-90 ช้า ก้าวสบาย ๆ, Moderato 93-100 ความเร็วปานกลาง, Allegretto หรืออาจใช้ว่า *Moderately fast* 102-120 ค่อนข้างเร็ว, Allegro 125-134 เร็ว, Vivace 136-172 เร็วขึ้นแบบมีชีวิตชีวา, Presto 174-216 เร็วมาก, Prestissimo 218... เร็วที่สุด

Beat = จังหวะหรือการเต้น เช่น การเต้นของหัวใจ ซึ่งผู้เขียนให้นิยามว่า “จังหวะเคาะ” เช่น เครื่องหมายกำหนดจังหวะ 4/4 จะมี 4 จังหวะเคาะใน 1 ห้อง บางครั้งจะเรียกว่า Beats per minute ใช้ตัวย่อ BPM หมายความว่า จังหวะเคาะต่อนาที (ความเร็ว) เช่น เครื่องหมายกำหนดจังหวะ 4/4 BPM = 60 แสดงว่าต้องเคาะจังหวะที่ 1 2 3 4 ในความเร็วเท่ากับเข็มนาฬิกา จำนวน 60 ครั้ง/นาที

Pulse = ชีพจร หมายถึง การเน้นน้ำหนักของจังหวะจนมีความสำคัญที่ทำให้ผู้ฟังรับรู้หรือสามารถตบมือหรือตบเท้าตามในขณะที่รับฟังดนตรี เช่น ชีพจรของหัวใจจะได้ยินน้ำหนักเสียงที่เน้นและผ่อน ตัวอย่างเช่น อัตราการเต้นของหัวใจ 100 ครั้งต่อนาที แต่เราจะได้ยินชีพจร 50 ครั้งต่อนาที หรือเครื่องหมายกำหนดจังหวะ 3/4 ในรูปแบบการ Waltz มี 3 จังหวะเคาะใน 1 ห้องเพลง แต่ผู้ฟังส่วนใหญ่จะรับรู้แค่จังหวะเคาะที่ 1 จากการเน้นน้ำหนักเสียง

เมื่อเข้าใจถึง Tempo, Beat, Pulse ได้เป็นอย่างดีแล้ว จะทำให้ผู้อำนวยเพลงเข้าใจถึง Sound in Time ที่เป็นพื้นฐานและคำจำกัดความของดนตรีที่บอกว่าเสียงเคลื่อนที่ไปตามกาลเวลาและไม่คงที่ ดังนั้นดนตรีจึงเป็นการจัดเรียงเสียงตามช่วงเวลา โดยผ่านการจัดระเบียบเสียงโดยใช้ตัวโน้ตต่าง ๆ มาแทนค่าความสั้นยาว

โดยมีเครื่องหมายกำหนดอัตราจังหวะ (Time Signature) มาเป็นตัวกำหนดว่า ในแต่ละห้องมีกี่จังหวะเคาะและใช้ตัวโน้ตใดเท่ากับหนึ่งจังหวะ (Note Value)

เครื่องหมายกำหนดอัตราจังหวะ (Time Signature) สามารถแบ่งออกได้ เป็น 3 ประเภท ได้แก่ อัตราจังหวะธรรมดา (Simple Time) เช่น 4/4 4/2 3/4 3/2 2/4 2/2 อัตราจังหวะผสม (Compound Time) เช่น 12/8 9/8 6/8 อัตรา จังหวะซับซ้อน (Complex Time) คือ อัตราจังหวะที่ไม่สามารถแบ่งกลุ่มจังหวะ เคาะเป็น 2 3 หรือ 4 ได้ลงตัว

นักวิชาการด้านทฤษฎีดนตรีบางสำนักได้กล่าวไว้ว่า แท้จริงแล้วเครื่องหมาย กำหนดอัตราจังหวะมีแค่ 2 ประเภทพื้นฐาน คือ อัตราจังหวะธรรมดาและอัตรา จังหวะผสม แต่อัตราจังหวะซับซ้อน คือ การเอาทั้ง 2 อัตราจังหวะมาควรวรวมกัน

ตารางจัดกลุ่มเครื่องหมายกำหนดอัตราจังหวะ

เลขตัวบน หมายถึง จังหวะเคาะ (Beat) หรือชีพจร (Pulse)

เลขตัวล่าง หมายถึง การนำสัญลักษณ์ตัวโน้ตใดมาแทนค่า = 1 จังหวะเคาะ

การจัดกลุ่มอัตราจังหวะนั้นให้นำเลขตัวบนมาเทียบ

ตารางที่ 1 การจัดกลุ่มเครื่องหมายกำหนดอัตราจังหวะ

Time Signature	จังหวะเคาะ/ชีพจร			หมายเหตุ
	Duple (2)	Triple (3)	Quadruple (4)	
Simple (Condition : เลขตัวบนต้อง ไม่เกิน 4)	2/2, 2/4, 2/8 ฯลฯ	3/2, 3/4, 3/8 ฯลฯ	4/2, 4/4, 4/8 ฯลฯ	ถ้าเลขตัวบนเกิน 4 ให้เอา เลขตัวบนไปเทียบกับ Compound (ผสมกัน 3 จังหวะเคาะ) ว่าลงตัวหรือไม่
Compound (Condition : ผสม 3 จังหวะเคาะอย่างละเท่าๆกัน เป็น 1 กลุ่มชีพจร แต่รวม แล้วต้องไม่เกิน 4 ชีพจร)	6/4, 6/8, 6/16 ฯลฯ	9/4, 9/8, 9/16 ฯลฯ	12/4, 12/8, 12/16 ฯลฯ	ถ้าจัดในกลุ่ม Compound ไม่ได้หรือถ้าจัดแล้วเกิน 4 กลุ่มชีพจร ให้ไปเทียบใน กลุ่ม Complex

ตารางที่ 1 การจัดกลุ่มเครื่องหมายกำหนดอัตราจังหวะ (ต่อ)

Time Signature	จังหวะเคาะ/ชีพจร			จังหวะเคาะ/ชีพจร
	Duple (2)	Triple (3)	Quadruple (4)	
Complex (Condition : ผสม จังหวะเคาะอย่างละ 2 หรือ 3 เป็น 1 กลุ่ม ชีพจรก็ได้)	5/4, 5/8, 5/16 ฯลฯ	7/4, 7/8, 7/16 ฯลฯ	10/4, 10/8, 10/16 ฯลฯ	สามารถเกิน 4 กลุ่ม ชีพ จรได้ แต่ส่วนมากไม่ได้รับ นิยม แต่จะใช้การเปลี่ยน เครื่องหมายกำหนดอัตรา จังหวะในท้องต่อไป

ปัจจุบันเครื่องหมายกำหนดอัตราจังหวะ มีหลากหลายประเภท เช่น อัตราจังหวะไม่ปกติ (Irregular Time) เพื่อสร้างกลุ่มของรูปแบบจังหวะ (Rhythmic Pattern) ต่างๆ เพื่อให้เป็นธรรมชาติมากที่สุดที่เป็นรูปแบบจังหวะที่ไม่ตายตัว โดยการย้ายจังหวะหนักให้มีความซับซ้อนมากขึ้นจนจังหวะเคาะไม่มีความสม่ำเสมอ เช่น Additive Meter เป็นการจัดกลุ่มชีพจรใหม่โดยการผสมกลุ่มโน้ตย่อยหรือจังหวะเคาะใหม่ให้ต่างไปจากเดิม ซึ่งเป็นนิยามของคำว่า “Sound in Time”

ตัวอย่างเช่น 4/4 จัดกลุ่มใหม่เป็น 3 ชีพจร โดยการแบ่งกลุ่มย่อยจาก 2+2+2+2 เป็น 3+2+3 หรือ 2+3+3 หรือ 3+3+2 เป็นต้น

สกอร์เพลง (Music Score) คือ แผนผังการวางองค์ประกอบของเสียงเครื่องดนตรีต่างๆ ซึ่งใช้วิธีการบันทึกโน้ตเป็นกลุ่มเสียงหรือบันทึกโน้ตของทุกเครื่องดนตรีไว้ด้วยกัน ผู้อำนวยเพลงต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางด้านดนตรีมาก่อน เช่น การอ่านโน้ต (Note) กุญแจประจำหลัก (Clef) เครื่องหมายบังคับเสียง (Key Signature) คอร์ด (Chord) การควบคุมลักษณะเสียง (Articulation) เครื่องหมายทางดนตรี (Notation) เป็นต้น

การบันทึกบันไดเสียง (Key Signature) ลงบนสกอร์เพลงนั้นมี 2 แบบ ซึ่งผู้อำนวยเพลงจะพบได้ในทุกประเภทของสกอร์เพลง ดังนี้

Transposed Key หมายถึง การเขียนโน้ตตามคีย์ของเครื่องดนตรีนั้นๆ เช่น บทเพลงคีย์ F จะบันทึกโน้ต French Horn ในคีย์ C นักดนตรีสามารถอ่านและปฏิบัติโน้ตดังกล่าวได้ในทันที

Non-Transposed Key หมายถึง การเขียนโน้ตตามคอนเสิร์ตคีย์เหมือนคีย์ของเปียโน เช่น บทเพลงคีย์ C จะบันทึกโน้ต French Horn ในคีย์ C นักดนตรีต้องทำการย้ายเสียง (Transposed) เป็นคีย์ G ด้วยตนเอง

สกอร์เพลงนั้นมีหลากหลายประเภท ได้แก่ Full Score, Optimize Score, Condense Score, Compress Score, Flexible Score

Full Score คือ สกอร์เพลงที่แสดงองค์ประกอบของเสียงทั้งหมดโดยเรียงองค์ประกอบตามกลุ่มเสียง Soprano, Alto, Tenor, Bass ของเครื่องดนตรีหรือเสียงร้องพร้อมทั้งระบุเครื่องดนตรีหรือแนวเสียงร้องทั้งหมดที่อยู่ในบทเพลง สามารถพบได้ทั้ง Transposed Key และ Non-Transposed Key

Optimize Score คือ สกอร์เพลงที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับ Full Score แต่จะแสดงเฉพาะเครื่องดนตรีที่เป็นองค์ประกอบของเสียง ณ ขณะเวลานั้น โดยจะเพิ่มเครื่องดนตรีในบรรทัด 5 เส้นใหม่ เช่น Orchestra Score สามารถพบได้ทั้ง Transposed Key และ Non-Transposed Key

Condense Score คือ สกอร์เพลงที่จะแสดงเฉพาะเครื่องดนตรีที่เป็นองค์ประกอบของเสียง ณ ขณะเวลานั้นลงในบรรทัด 5 เส้นที่มีกุญแจขอลอยู่บรรทัดบน และกุญแจฟาอยู่บรรทัด 5 เส้นล่าง (Grand Staff) เหมือนการบันทึกโน้ตของเปียโนแต่จะมีการเขียนชื่อเครื่องดนตรีกำกับในแนวทำนองที่สอดแทรกเข้ามา ซึ่งจะเป็นการเขียนโน้ตแบบ Non-Transposed Key โดยผู้อำนวยเพลงต้องทราบเสียงของแต่ละเครื่องดนตรี

Compress Score คือ สกอร์เพลงที่บันทึกโน้ตของกลุ่มเครื่องดนตรีนั้นๆ เข้าไว้ด้วยกันเหมือนการบันทึกโน้ตคอร์ดทริยแอด (Triad chord) เช่น การเขียนรวบหัวโน้ตของทรมโบน 1 และ 2 เข้าไว้ด้วยกัน สามารถพบได้ทั้ง Transposed Key และ Non-Transposed Key

Flexible Score คือ สกอร์เพลงที่ไม่ได้ระบุเครื่องดนตรีแต่จะระบุเป็นกลุ่มเสียง Soprano, Alto, Tenor, Bass ซึ่งในแต่ละกลุ่มเสียงสามารถบันทึกเป็น Transposed Key หรือ Non-Transposed Key

เทคนิคการฝึกซ้อม

การอ่านวงเพลงนั้นต้องอาศัยการวาดมือในรูปแบบบาทองฟอร์มต่าง ๆ และการใช้ร่างกายในการสื่อแก่นักดนตรี ผู้อำนวยเพลงจึงต้องทำการฝึกซ้อมตนเองตลอดเวลาทั้งการฝึกซ้อมกับวงดนตรี วงขับร้องประสานเสียง การบรรเลงเครื่องดนตรีชิ้นเดียว หรือฝึกฝนกับตนเองผ่านกระจกเงา เพื่อดูลักษณะท่าทาง บุคลิก การใช้ร่างกายในการสื่อสาร โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ การสะท้อน/การคิดอ่าน (Reflect) และการติดต่อสื่อสารกับนักดนตรี (communication with musicians)

การสะท้อน/การคิดอ่าน (Reflect)

1. กลไก (mechanical) ทำการวาดมือในรูปแบบเครื่องหมายกำหนดจังหวะต่าง ๆ จนเป็นนิสัย โดยทำการฝึกซ้อมรูปแบบของ 1, 12, 123, 1234, 12345, 123456, 1234567 ทุกวันและเพิ่มท่าทางในการอ่านวงเพลง

2. การแสดงออก (expressive) การออกแบบและท่าลักษณะท่าทางที่แสดงออกถึงความรู้สึก โดยใช้ร่างกายในลักษณะท่าทางที่แตกต่างกัน ทั้งความสูง ความเร็วของท่าทางโดยใช้มือขวาหรือข้างที่ไม่ได้ถือบาตอง โดยการฝึกตามเครื่องหมายต่างๆ เช่น staccato, legato, marcato, dynamic โดยการเล่นกับช่องว่างของเสียงเพื่อเป็นการแสดงออกถึงความสั้นยาวของเสียงหรือใช้การตีความและสะท้อนท่าทางของตัวเอง เป็นต้น

การติดต่อสื่อสารกับนักดนตรี (communication with musicians)

3. สรีระร่างกาย (physical) การใช้สรีระการแสดงออกหรือแสดงพฤติกรรมในลักษณะเฉพาะ เพื่อส่งสัญญาณกับนักดนตรี เช่น การขยับนิ้วที่หูเพื่อการสื่อสารว่าให้ฟังดี ๆ การเอานิ้วไว้ที่ปากเพื่อสื่อสารว่าให้เล่นเบาลง หรือการให้สัญญาณอ้าปากเพื่อการสื่อสารว่าให้หายใจให้เยอะสำหรับเครื่องลมทองเหลือง

4. การปลดปล่อยของเสียง (unrestrained) การใช้สัญลักษณ์ของมือวาดเป็นลักษณะของเสียงที่ผู้อำนวยเพลงต้องการ ไม่ใช่การอำนวยเพลงที่เป็นเหมือนเครื่องจักรกลซึ่งจะเป็นการจำกัดทิศทางของเสียง

5. ความมั่นใจและแรงบันดาลใจ (confidence & motivational) การใช้ท่าทางเพื่อให้นักดนตรีเตรียมก่อนเข้าท่อนเพลง การให้คิวเพื่อความมั่นใจตอนเข้าบรรเลงหรือตลอดจบท่อนเพลงที่สำคัญนั้นๆ หรือให้แรงบันดาลใจก่อนเข้าท่อนเพลง เช่น การชูนิ้วโป้งให้นักดนตรีก่อนและหลังโซโล่ท่อนเพลง

6. จิตสังคม (psychosocial) การใช้จิตวิทยาในการพูดคุย บอกกล่าวถึงความต้องการว่าลักษณะการบรรเลงต้องเป็นอย่างไร การพูดคุยแบบเป็นกันเอง การยกตัวอย่าง หรือการเปิดรับฟังความคิดเห็นหลังจากบอก เช่น “กลุ่มเครื่องกระทบถ้าให้ลองเล่นให้เหมือนรถไฟกำลังเคลื่อนที่ออกตัว จะดีกว่าไหม?” แทนที่จะใช้เป็นการออกคำสั่งโดยตรง

การอำนวยเพลงต้องใช้ความรู้ความเข้าใจของคำว่า Tempo Beat และ Pulse เป็นสำคัญในการแบ่งกลุ่มเครื่องหมายกำหนดอัตราจังหวะว่าอยู่ในกลุ่ม Simple Compound หรือ Complex Time และนำไปเลือกรูปแบบของบาดทองฟอรัม และทำการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอเพื่อการสื่อสารกับนักดนตรี

บรรณานุกรม

Brock McElheran. (1989). **Conducting Technique for Beginners and**

Professionals. 3 edition. Oxford: Oxford University Press.

Joseph A. Labuta, Wendy K. Matthews. (2018). **Basic Conducting**

Techniques. 7 edition. Newyork: Taylor & Francis group.

Elizabeth Green Emerita, Mark Gibson. (2004). **Modern Conductor.**

7 edition. Newyork: Taylor & Francis group.